

**UCHWAŁA NR XX.151.2016
RADY GMINY BARUCHOWO**

z dnia 30 maja 2016 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r. poz. 446) oraz art. 176 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 575) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Baruchowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 30 maja 2016 r.

Przewodniczący Rady Gminy
Baruchowo

Jarosław Komorek

Załącznik do Uchwały Nr XX.151.2016
Rady Gminy Baruchowo
z dnia 30 maja 2016 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

na lata 2016 – 2018

WSTĘP

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 176 pkt.1 w/cyt. ustawy do zadań gminy należy opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Opracowany Gminny Program Wspierania Rodziny jest jednym z elementów postanowień ustawy.

Program ma na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie angażującego zasoby gminy.

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim jak i międzynarodowym. Art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Podstawową zasadą Konstytucji jest ochrona praw rodziny.

Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony państwa.

Rodzina to podstawowa komórka społeczna składająca się z rodziców i dzieci. Zapewniająca ciągłość biologiczną i przekazująca dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Stanowi ona pierwsze naturalne i podstawowe środowisko wychowawcze, z którym styka się dziecko. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych.

Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży poprzez nieświadomione przekazywanie wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Zdrowa rodzina wypełniając w sposób prawidłowy swoje funkcje zapewnia dzieciom poczucie bezpieczeństwa i własnej wartości dając im możliwość prawidłowego rozwoju i prawidłowego wypełniania ról społecznych w przyszłości.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotny wpływ mają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną.

Rodzina dotknięta nimi bez pomocy z zewnątrz często nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci, rozwiązywać swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowych.

Do zjawisk patologicznych zalicza się w szczególności: alkoholizm, narkomanię, przestępczość, niewydolność opiekuńczo – wychowawczą oraz przemoc w rodzinie.

Występowanie ich często jest powiązane z problemem ubóstwa i długotrwałego bezrobocia, które to stanowią podstawowe podłoże braku równowagi i bezpieczeństwa w rodzinie. Występujące w rodzinie problemy są często złożone i do rozwiązania wymagają interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań osób ze specjalistycznym przygotowaniem oraz instytucji działających na rzecz rodzin.

Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego ich monitorowania i wsparcia, w tym w szczególności przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, policję, kuratorów sądowych, a w razie potrzeby współpracy wszystkich instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Praca z rodziną powinna być prowadzona we wczesnym okresie jej zagrożenia przez wykwalifikowaną w tym zakresie kadrę.

Pomoc rodzinie ma na celu w konsekwencji przywrócenie jej prawidłowego funkcjonowania poprzez umożliwienie jej odzyskania lub nabycia umiejętności prawidłowego pełnienia ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych, aby dziecko pozostało w naturalnej rodzinie i tam zostało przygotowane do prawidłowego funkcjonowania w swoim życiu i społeczeństwie. Niniejszym Program jest propozycją zintegrowanych kierunków działań realizowanych w zakresie opieki nad dziećmi i rodzina na terenie gminy Baruchowo.

Rozdział 1.

PODSTAWY PRAWNE DO REALIZACJI PROGRAMU

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz.U.2015r. poz. 332 z późn.zm.)
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2015r., poz. 163 z późn.zm.)
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w Rodzinie (Dz.U.z 2015r., poz. 1390)
4. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2016r., poz. 487)
5. Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015r., poz. 1515 z późn.zm.)

Rozdział 2.

DIAGNOZA SPOŁECZNA

W 2015r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Baruchowie objął szeroko rozumianym wsparciem 169 rodzin, w tym 112 rodzin z dziećmi.

Pośród nich było 13 wielodzietnych i 10 rodzin niepełnych.

Najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej było posiadanie niskich dochodów oraz bezrobocie.

Pośród korzystających 169 rodzin przyczynami wsparcia było :

1. Ubóstwo - 169 rodzin
2. Bezrobocie - 112 rodzin
3. Niepełnosprawność – 59 rodzin
4. Alkoholizm - 41 rodzin
5. Długotrwała choroba – 36 rodzin
6. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych – 10 rodzin

Bezrobocie jest głównym czynnikiem sprawczym ubóstwa. Niesie ono za sobą nie tylko niedostatek, ale też i negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny. Prowadzi często do zachowań dewiacyjnych w rodzinie, utrzymywania nałogów, marginalizacji, obniżenia poziomu potrzeb bytowych i całokształtu bytowania. W konsekwencji generuje występowanie patologii społecznej oraz nieradzenie sobie w wypełnianiu ról opiekuńczo – wychowawczych i społecznych. W takich rodzinach często występuje alkoholizm, złe warunki socjalno – bytowe, problemy w zakresie opieki nad dziećmi. Złe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, demoralizacji oraz niskiej samooceny.

Brak odpowiedniego specjalistycznego wsparcia dla takich rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością odebrania dzieci ze środowiska naturalnego i umieszczenia ich w pieczy zastępczej.

Jak wynika z informacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku w pieczy zastępczej na dzień 30 kwietnia 2015r. umieszczonych jest 2 dzieci, które przebywają w spokrewnionej rodzinie zastępczej, a pobyt ich zgodnie z przepisami o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej współfinansuje Gmina Baruchowo. Cztero dzieci przebywa w Domu Dziecka. Obecnie 20 rodzin w terenie Gminy Baruchowo objętych jest opieką kuratora w zakresie opiekuńczo- wychowawczym.

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że w 2015r. w 9 rodzinach, w których wychowywane są dzieci wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”.

Diagnozowanie zasobów pozwala na wskazanie form Pomocy niezbędnych dla rodzin znajdujących się w sytuacji zagrożenia i kryzysu. Znajomość potencjału i dostępność usług daje możliwość formułowania celów i zadań, które mogą stanowić spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Rozdział 3. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2016-2019.

Głównym założeniem Programu jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działanie mające służyć:

- wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania,
- wzmocnienie systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem,
- poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacenie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających Pomocy,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodzin poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktyczno-edukacyjno-wychowawczych w środowisku,
- zapobieganiu powstawania sytuacji kryzysowych wspomagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia.

Zasadą nadrzędną Programu jest ścisła współpraca podmiotów działających na rzecz dzieci i rodzin, co gwarantuje skuteczność podejmowanych działań. Zakłada się, że skuteczność działań w zakresie przeciwdziałania dysfunkcji rodzin będzie osiągnięta w szczególności poprzez wczesne podejmowanie profilaktycznych działań przed wystąpieniem problemu oraz pracę z dziećmi oraz ich rodzicami w ich środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym.

Celem działań jest zapobieganie powstawania sytuacji mających niekorzystny wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny, wsparcie jej w zakresie występujących niedomagań, zabezpieczenie potrzeb, wpływanie na poprawę trybu i jakości życia, pomoc we wzmacnianiu jej wydolności opiekuńczo – wychowawczej oraz w sytuacjach zagrożenia dobra dziecka.

Rozdział 4. ADRESACI PROGRAMU

Rodziny wychowujące dzieci oraz rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zagrożone ubóstwem oraz rodziny dotknięte przemocą.

Rozdział 5. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY:

Stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodzina w gminie Baruchowo.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

I. Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin

Zadania:

- 1) Stałe diagnozowanie i monitoring warunków życia.
- 2) Zapewnienie bezpieczeństwa materialno – bytowego rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości.

- 3) Objęcie pomocą dzieci w szczególności w formie dożywiania, zaopatrzenia w podręczniki szkolne, organizowanie wypoczynku w okresie wolnym od nauki, umożliwienie korzystania z organizowanych form spędzania czasu wolnego.
- 4) Praca z rodziną poprzez prowadzenie pracy socjalnej przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej.
- 5) Zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych rodzinom tego wymagającym.
- 6) Monitoring funkcjonowania i wydolności opiekuńczo – wychowawczej rodzin oparty na zaangażowaniu i współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz dobra i bezpieczeństwa dziecka i rodziny.
- 7) Zapewnienie rodzinom specjalistycznego poradnictwa i wsparcia.
- 8) Podejmowanie działań w zakresie aktywności społeczno – zawodowej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym celem umożliwienia podjęcia zatrudnienia.

Realizatorzy: GOPS, PUP, Rada Gminy, Urząd Gminy, placówki oświatowe, Poradnia pedagogiczno-psychologiczna.

II. Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny

Zadania:

- 1) Systematyczne diagnozowanie warunków życia rodzin, ich potrzeb i oczekiwań oraz udzielanie im stosownej pomocy.
- 2) Rozwijanie systemu wsparcia i specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, w tym psychologicznego i prawnego.
- 3) Wspieranie i propagowanie różnych form aktywności społecznej działającej na rzecz wspomagania rodzin oraz umacniania w nich więzi rodzinnych.
- 4) Propagowanie wartości rodzinnej poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych mających na celu wymianę doświadczeń, uczenie i pogłębianie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, poprawianie relacji rodzic – dziecko.
- 5) Prowadzenie kampanii medialnych (ulotki, plakaty, artykuły prasowe) na rzecz umacniania rodziny i przeciwdziałania powstawania dysfunkcji.
- 6) Podejmowanie działań na rzecz powrotu do rodziny naturalnej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
- 7) Zapewnienie opieki nad dziećmi rodziców pracujących.
- 8) Podejmowanie działań zapobiegających niedostosowaniu społecznemu dzieci.
- 9) Tworzenie i współfinansowanie placówek wsparcia dziennego, takich jak: kluby, świetlice dla dzieci.
- 10) Realizacja na terenie gminy programów zdrowotnych.
- 11) Udział Gminy w rządowych i innych programach wspierania rodzin.
- 12) Podejmowanie działań przeciwdziałających przemocy w Rodzinie i uzależnieniom.
- 13) Doskonalenie zawodowe pracowników podmiotów zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.
- 14) Podejmowanie współpracy i wypracowywanie zasad wspólnego działania wszystkich podmiotów działających na rzecz umacniania rodzin.
- 15) Rozwój i wykorzystywanie gminnej bazy sportowej w celach aktywności ruchowej i rekreacyjnej.

Realizatorzy:

GOPS, GOKSIR, Urząd Gminy, Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA, placówki oświatowe.

III. Wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym

Zadania:

- 1) Wzbogacenie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych.

- 2) Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych poprzez stworzenie usług i ulg wspierających ich proces edukacyjny.
- 3) Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną (stypendia, zasiłki), dofinansowanie do imprez szkolnych i wycieczek, udział w projektach).
- 4) Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży, w tym udział placówek oświatowych w projektach.
- 5) Realizowanie przez szkołę programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno – wychowawczych, przeciwdziałających patologiom społecznym.
- 6) Realizowanie programów prozdrowotnych.
- 7) Udzielanie psychologicznego i pedagogicznego wsparcia uczniom znajdującym się w sytuacjach tego wymagających oraz ich rodzicom.
- 8) Podejmowanie przez szkołę działań mających na celu kształtowanie właściwego zachowania nawyków i postaw życiowych.
- 9) Podejmowanie przez szkołę współpracy z innymi podmiotami w zakresie rozwiązywania problemów uczniów z rodzin niedomagających.
- 10) Prowadzenie świetlic szkolnych oraz organizowanie tam zajęć i Pomocy dla uczniów .
- 11) Organizowanie dodatkowych zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla uczniów z trudnościami.
- 12) Organizowanie poradnictwa i konsultacji dla rodziców ze specjalistami.
- 13) Podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów społecznych poprzez prowadzenie w szkole programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, agresji, radzenia sobie ze stresem.
- 14) Inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych.
- 15) Podejmowanie działań mających na celu integrację dzieci i młodzieży niepełnosprawnej..

Realizatorzy:

GOPS, placówki oświatowe, Urząd Gminy

IV. Opieka nad dziećmi z rodzin niewydolnych wychowawczo

Zadania:

- 1) Praca socjalna z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo – wychowawcze, prowadzona przez pracownika socjalnego.
- 2) Zatrudnienie asystenta rodziny w przypadku zagrożenia odebraniem dziecka do pieczy zastępczej lub umożliwienia powrotu dziecka do rodziny naturalnej.
- 3) Podejmowanie działań w celu zapewnienia nadzoru kuratora nad nieletnimi pozbawionymi dostatecznej opieki ze strony rodziców.
- 4) Współdziałanie podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny celem przepływu informacji i podjęcie stosownych działań.
- 5) Organizowanie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego w szkole oraz w placówkach specjalistycznych dla dzieci z rodzin niewydolnych.
- 6) Tworzenie i wspieranie działalności świetlic i placówek wsparcia dziennego oraz organizowanie w nich pomocy i opieki dla dzieci w godzinach poza szkolnych.
- 7) Prowadzenie monitoringu dziecka w rodzinie dotkniętej sytuacją kryzysową.
- 8) Mobilizowanie rodziców do korzystania z programów korekcyjno – edukacyjno- terapeutycznych oraz specjalistycznej konsultacji.
- 9) Priorytetowe przyjmowanie do placówek przedszkolnych dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo.
- 10) Organizowanie w szkole wobec dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo różnych form wsparcia (kółka zainteresowań, zajęcia wyrównawcze i inne)

Realizatorzy:

GOPS, placówki oświatowe, GOKSIR, Urząd Gminy.

V. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży oraz**zapobieganie uzależnieniom i zjawiskom przemocy****Zadania:**

- 1) Realizacja programów dotyczących uzależnień, agresji, radzenia sobie ze stresem adresowanych do dzieci.
- 2) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży.
- 3) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
- 4) Udzielanie Pomocy rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym oraz zjawiskiem przemocy.
- 5) Zwiększenie dostępności Pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
- 6) Organizowanie prelekcji w szkołach przez specjalistów zajmujących się rozwiązywaniem problemów w tym zakresie.
- 7) Promocja pozytywnych wzorców zachowań poprzez organizowanie w szkole zajęć, imprez, spotkań ukierunkowanych na wspieranie i prawidłowy rozwój i postawę społeczną młodego człowieka.
- 8) Ustawiczne szkolenie nauczycieli w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- 9) Monitorowanie zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży.
- 10) Promocja instytucji udzielających Pomocy w przypadkach zaistnienia zjawiska przemocy.
- 11) Współpraca wszystkich instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy.
- 12) Wspieranie rozwoju i działania podmiotów udzielających wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej.

Realizatorzy:

GOPS, Policja, placówki oświatowe, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Raga Gminy.

**Rozdział 6.
ZASOBY**

Podmioty realizujące zadania w obszarze wspierania rodziny oraz inne partnerskie instytucje i organizacje wspomagające:

- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku
- Urząd Gminy w Baruchowie
- Komisariat Policji w Kowalu
- Zespół Interdyscyplinarny
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Sąd Rejonowy we Włocławku
- Kuratorzy Sądowi
- placówki służby zdrowia
- placówki oświatowe
- pedagodzy szkolni, specjaliści i terapeuci
-

Rozdział 7. PRZEWIDYWANE EFEKTY

- stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze,
- ograniczenie szerzenia się patologii,
- zminimalizowanie negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego dzieci i rodzin,
- ograniczenie powstawania sytuacji kryzysowych rodzin wymagających interwencji,
- ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej,

Rozdział 8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja Programu będzie odbywać się w zakresie posiadanych środków budżetu gminy, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Rozdział 9. MONITORING I EWALUACJA

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawczych i ustalonych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny. Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań, ich analizę oraz ocenę skuteczności. Analiza i ocena zebranych informacji pozwoli na planowanie dalszych działań oraz doskonalenie działań dotychczas ustalonych.

Rozdział 10. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny jest zgodny kierunkiem i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Program zakłada tworzenie optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie Gminy Baruchowo oraz poprawy stylu życia i jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a Rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmagania się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i poczucie odpowiedzialności przy wykorzystaniu też własnej aktywności i potencjału jaki posiada. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji Programu jest ścisła współpraca podmiotów zajmujących się sprawami rodziny i podejmowanie interdyscyplinarnych działań.

Przewodniczący Rady Gminy
Baruchowo

Jarosław Komorek